

УДК 332.05

Добровольська О.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

Дубина Ю.С.
студентка
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

ВПЛИВ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена вивченню форм диверсифікації сільськогосподарських підприємств. Показана роль диверсифікації виробництва в підвищенні ефективності сільськогосподарських підприємств. Розглянута структура диверсифікованого підприємства. Зазначено ефективні напрями виробничої діяльності в ринкових умовах розвитку сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: диверсифікація сільськогосподарських підприємств, формування прибутків, підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств, ефективні напрями виробничої діяльності, диверсифікований капітал.

Добровольская Е.В., Дубина Ю.С. ВЛИЯНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ДОХОДОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена изучению форм диверсификации сельскохозяйственных предприятий. Показана роль диверсификации производства в повышении эффективности сельскохозяйственных предприятий. Рассмотрена структура диверсифицированного предприятия. Указаны эффективные направления производственной деятельности в рыночных условиях развития сельскохозяйственного производства.

Ключевые слова: диверсификация сельскохозяйственных предприятий, формирование доходов, повышение эффективности сельскохозяйственных предприятий, эффективные направления производственной деятельности, диверсифицированный капитал.

Dobrovolska O.V., Dubyna Y.S. INFLUENCE OF DIVERSIFICATION IS ON FORMING OF INCOMES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article is devoted to the studied forms of diversification of agricultural enterprises. Shows the role of diversification in improving the effectiveness of agricultural enterprises. The structure of a diversified company. Observed effective areas of industrial activity in market conditions of development of agricultural production.

Keywords: diversification of agricultural enterprises, income generation, improving the efficiency of agricultural enterprises, the effective areas of industrial activity, diversified capital.

Постановка проблеми. Актуальність впливу диверсифікації на формування прибутків сільськогосподарських підприємств та науково-прикладного дослідження диверсифікації виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств зумовлені багатьма обставинами серед яких: інтенсивне формування ринкового середовища, посилення конкуренції між виробниками продукції сільського господарства, розвиток маркетингових інструментів стосовно виявлення нових потреб споживачів та незадоволеного попиту. Диверсифікація виробництва, з одного боку, знижує ринкові ризики і підвищує стійкість показників ефективності, а з іншого боку, розосередження капіталу з різних галузей знижує можливості його ефективного використання, організації виробництва на сучасній основі, застосування новітніх технологій, машин, обладнання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове дослідження диверсифікації сільськогосподарського виробництва проводили такі науковці, як В. Андрійчук, М. Корецький, А. Шепіцен, В. Борисова, Н. Маслак, І. Міхаліна, Н. Бурачек та ін. Аналізуючи підходи до визначення диверсифікації, можна стверджувати, що єдиної точки зору щодо сутності поняття диверсифікації немає. Слово «диверсифікація» означає розширення асортименту, видозміну продукції, освоєння нових виробництв [3]. Крім того, деякі вчені розглядають диверсифікацію виробництва на як засіб управління фінансовими ризиками, тобто як один із напрямків стратегічного розвитку підприємств [1; 2]. Саме диверсифікація, як стверджує А. Шепіцен, в аграрному виробництві застосо-

ується для зменшення ризиків, завоювання нових сегментів ринку, збільшення виручки підприємства через здійснення переробки.

Постановка завдання. Завдання статті полягає в тому, щоб визначити різні види, напрями диверсифікацій, дослідити особливості диверсифікації виробництва у сільськогосподарських підприємствах, обґрунтувати необхідність формування стратегії диверсифікації як шлях підвищення конкурентоспроможності підприємств АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною комплексною використанням конкурентних переваг підприємства багато дослідники-економістів вважають диверсифікацію. Диверсифікація має на увазі розробку і узгодження стратегій конкуренції для виробничих підрозділів і підприємства в цілому. Якщо стратегія виробничих підрозділів орієнтована на проблему конкурентних переваг в окремої області діяльності, то стратегія компанії в цілому повинна визначати напрями бізнесу і управляти їх взаємодією. Таким чином, в умовах диверсифікації стратегія конкуренції – це щось більше, ніж просто сума стратегій окремих підрозділів [1, с. 90-92].

Диверсифікація виявляється е розширенні номенклатури продукції, товарів, робіт, послуг, на рівні окремих господарюючих суб'єктів, галузей і секторів економіки. Вона пов'язана з ефективним використанням інвестиційних ресурсів господарюючих суб'єктів як для збільшення виробництва основної продукції, так і для організації нового вигляду виробництва, проникнення в інші галузі і сфери економіки [3, с. 13-18].

У сільському господарстві можуть бути використані різні форми галузевої структури підприємств для ефективнішого розвитку сільськогосподарського виробництва в ринкових умовах господарювання [4, с. 36-38]. На конкурентоспроможність підприємств істотний вплив чинять рівні виробничих і фінансових ризиків. Це диктує гостру необхідність диверсифікації виробництва, яка здатна значно знижувати ступінь ризиків в землеробстві.

Є два головні типи диверсифікації – зв'язана і незв'язана. Зв'язана є новою областю діяльності компанії, пов'язаною з існуючими областями бізнесу (наприклад, у виробництві, маркетингу, матеріальному постачанні або технології). Незв'язана диверсифікація – нова область діяльності, що не має очевидних зв'язків з існуючими сферами бізнесу.

Більшість компаній звертаються до диверсифікації тоді, коли вони створюють фінансові ресурси, перевершуючі необхідні для підтримки конкурентних переваг в первинних сферах бізнесу.

Стратегією, протилежній диверсифікації, може бути створення стратегічного альянсу між двома або більш компаніями в області вартості, ризику і прибутків, зв'язаних з використанням нових можливостей бізнесу. Проте при цьому є ризик доступу партнера до ключової технології. Сучасні тенденції демонструють економічну зацікавленість в об'єднанні фінансового і промислового капіталу. Господарська практика підтверджує доцільність створення крупних диверсифікованих суб'єктів, які функціонують як складні економічні системи. Саме у процесі їх діяльності формуються масштабні інвестиційні можливості і виробляються ефективні механізми їх здійснення.

З цієї точки зору проведення теоретичних досліджень процесу диверсифікації в економіці країни, визначення параметрів розширення капіталу, розробка заходів щодо вдосконалення диверсифікаційних напрямів надзвичайно актуальні. Визначилася гостра необхідність в методологічному інструментарії вивчення і регулювання руху диверсифікованого капіталу, промовця основним елементом функціонування крупних фінансово-промислових суб'єктів господарювання.

Нині практика випереджає теоретичні дослідження по диверсифікаційним процесам. Учені-економісти повинні поставити перед собою завдання теоретичного аналізу і створення методологічних основ диверсифікації. Це економічне явище виступає як еволюційна форма капіталу і служить базою для створення нових господарських відносин.

Вітчизняна економіка має вплив на диверсифікованість діяльності окремого господарюючого суб'єкта і диверсифікованість сукупної групи бізнес-одиниць.

Це, у свою чергу, є основою для формування внутрішніх джерел покриття інвестиційних рішень. Дійсно, прискорення обігу капіталу в економічному значенні виступає як акумулятор накопичень. Адаже при збільшенні швидкості обороту зростає прибуток, відповідно підвищується можливість накопичення, тобто нарощується обсяг фінансових ресурсів, здатних забезпечити інвестиційні вкладення. В умовах адміністративно-командної економіки підтримувався витратний механізм руху капіталу та фінансових ресурсів. Нині простежується полярна тенденція. Керівний склад підприємства ретельно стежить за часом проходження матеріальних і грошових потоків в повному циклі відтворення. Одночасне прагнення до всебічного розвитку формує ініціативу основного бізнесу для створення нових бізнес-одиниць в різних сферах господарської діяльності: виробнича, торговельно-промислова, фінансова, консалтингова та ін.

Диверсифікована компанія отримує потенціал для функціонування у різних сегментах ринку з різношвидкісним режимом обороту капіталу. Диверсифікований капітал як високоінтегрована форма капіталу здійснює великомасштабну діяльність. При цьому диверсифікована група виступає як складна організація з чітко встановленим провідним елементом – базовим бізнесом, який має домінуючий вплив в даній господарській макроструктурі.

Диверсифікація служить провідником інвестування у реальний сектор економіки. Базовий бізнес, виступаючи регулятором руху капіталу, забезпечує високу керованість рухом грошових коштів, які інвестуються в нові підприємства і галузі, зокрема направлені на повне оновлення або переозброєння основного капіталу, на поповнення оборотного капіталу. За допомогою диверсифікаційних заходів створюється мультиплікативний ефект використання грошових коштів. Диверсифікація оцінюється ученими-економістами як нова еволюційна форма розвитку капіталу, що виникає з метою отримання додаткових переваг в порівнянні з можливостями окремих підприємств, що здійснюють свою діяльність самостійно. Диверсифікований капітал є новою складною системою, що має специфічні властивості, такі, наприклад, як висока оборотність і мобільність.

Низка учених-економістів вважають, що прибуток не є досить точним показником ефективності діяльності диверсифікованої компанії. Аргументи, які приводяться в обґрунтування даної точки зору, є такими. Диверсифікація, здебільшого на технологічному рівні, і географічний розподіл бізнес-одиниць деформують загальні критерії діяльності сукупного бізнесу.

У певному випадку базовим елементом в диверсифікованій компанії виступає торговельно-посередницький і фінансовий капітал. Результати їх діяльності не пов'язані зі створенням матеріальних цінностей і прямим функціонуванням виробничих бізнес-одиниць.

Існуюче оподаткування змушує бізнес до спотворення звітності і утаєння реальних досягнень діяльності. На наш погляд, ця думка має право на існування, проте зменшення ролі прибутку в діяльності диверсифікованого бізнесу є необґрунтованим.

Саме прибуток і можливості розширення інвестиційних напрямів є стимулятором диверсифікаційних заходів. Основний аргумент за диверсифікацію – не кладіть усі яйця в одну корзину. Наприклад, аналітичний директор підрозділу «Корпоративні рейтинги» Standard & Poor's, вважає, що з точки зору кредиторів диверсифікація допомагає знижувати ризики: збитки від одного виду діяльності компенсуються доходами від іншого. Рейтинг кредитоспроможності Standard & Poor's включає навіть спеціальний бонус за диверсифікацію.

Щоправда, диверсифікація виконується по-різному. Буває, що компанія формує портфель активів, який дійсно допомагає їй знижувати ризики, а буває, що вона просто розпилює капітал між різними напрямками діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити такі висновки. Диверсифікація бізнесу є одним з етапів розвитку великої корпорації, особливо якщо спостерігається циклічність попиту або виробництва товарів або надмірність виробничих ресурсів. Чималу роль відіграють також інвестиційний клімат і висота бар'єрів для входження у бізнес галузі. Відзначається тенденція до укрупнення і злиття в бізнесі з одного

боку і позбавлення від непрофільних виробництв з іншого боку. У роботі сформульовано пріоритети аграрної політики та проблеми розвитку великих сільськогосподарських підприємств. Вивчено моделі інтеграції в АПК, їх переваги і ризики. Намічені перспективи зростання агропромислових об'єднань.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Баєр Т.А. Перспективи конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників / Т.А. Баєр // Економіка, праця, управління в сільському господарстві. – 2014. – № 2(19). – С. 90-92.
2. Бірман В.Ф. Про молочну галузь як чинник сталого розвитку великих підприємств / В.Ф. Бірман, І.Б. Рудська // Економіка, праця, управління в сільському господарстві. – 2014. – № 3(20). – С. 78-81.
3. Курбатов А.С. Перспективи модернізації сільськогосподарського виробництва з точки зору переходу до сталого розвитку / А.С. Курбатов // Економіка, праця, управління в сільському господарстві. – 2014. – № 3(20). – С. 9-21.
4. Курінна В.В. Диверсифікація виробництва – один з напрямків ризик-менеджменту в продуктовому підкомплексі / В.В. Курінна // Економіка, праця, управління в сільському господарстві. – 2014. – № 3(20). – С. 36-38.
5. Сафронова Ю.В. Методика оцінки інвестиційної привабливості молочної галузі / Ю.В. Сафронова // Економіка, праця, управління в сільському господарстві. – 2014. – № 4(21). – С. 62-64.

УДК 331.108.26

Сидоренко Т.М.

кандидат економічних наук,

асистент кафедри менеджменту сфери послуг

Київського національного університету технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні тенденції розвитку ринку побутового обслуговування населення України. Досліджено загальні фактори, які впливають на формування попиту на всі побутові послуги, а також концептуальні напрямки розвитку підприємств побутового обслуговування населення.

Ключові слова: сфера послуг, підприємства, розвиток, населення, стратегія, побутові послуги, економіка.

Сидоренко Т.Н. ИССЛЕДОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ УКРАИНЫ

В статье проанализированы основные тенденции развития рынка бытового обслуживания населения Украины. Исследованы общие факторы, которые влияют на формирование спроса на все бытовые услуги, а также концептуальные направления развития предприятий бытового обслуживания населения.

Ключевые слова: сфера услуг, предприятия, развитие, население, стратегия, бытовые услуги, экономика.

Sydorenko T.M. RESEARCH DEVELOPMENT OF ENTERPRISES CONSUMER SERVICES OF UKRAINE

The article analyzes the major trends in the market of consumer services in Ukraine. Studied common factors that affect the formation of demand for all consumer services and conceptual direction of consumer services.

Keywords: services, enterprise development, population strategy, consumer services, economy.

Постановка проблеми. У сучасних умовах відбувається активний розвиток сфери послуг, у тому числі й побутового обслуговування. Побутові послуги, маючи властивості конкретності та специфічності, є благами індивідуального користування і можуть, як звичайний товар, куплятися і продаватися. Роль і значення побутових послуг активно зростає, зміцнюється їх позиція на світовому ринку, в тому числі і на вітчизняному. На ринку України присутні всі тенденції того, що в найближчі роки «сервісна революція» яскраво проявляється.

Центральною фігурою в розвинутій економіці є споживач, споживчий кошик якого зазвичай включає певний стандарт споживчих послуг, і він постійно відтворюється за рахунок доходів. За низької платоспроможності населення країни ринковий механізм і приватне підприємництво не в змозі вирішити проблему широкого доступу масових видів побутових послуг. Незважаючи на їх соціальне значення, низький життєвий рівень людей змушує відмовитись від послуг на користь споживання товарів першої необхідності і переходити до самообслуговування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми аналізу розвитку ринку послуг знайшли відомі

братення в наукових працях багатьох провідних українських учених. Вагомий внесок у розробку загальнометодологічних і окремих аспектів проблеми розвитку ринків послуг зробили О.І. Амоша, О.С. Гальчинський, М.І. Долишний, С.І. Дорогунцов, І.В. Калачова, В.І. Куценко, Е.М. Лібанова, І.І. Лукінов, Л.В. Лукашова, В.Д. Маркова, А.Ф. Мельник та ін.

Основним товаром у сфері побутового обслуговування є побутова послуга, що формує основу для визначення його сутності. В науковій літературі зустрічається дуже багато понять визначення «побутові послуги», запропонованих науковцями. Так, В.В. Апопій, І.І. Олексин побутову послугу називають «особливою споживчою якістю, яка задовольняє конкретну побутову потребу індивіда, групи та ін.» [2, с. 83]. О.В. Песоцька її визначає як «вид діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаний із задоволенням конкретної побутової потреби індивідуального замовлення» [3, с. 89].

Мета статті полягає у виявленні особливостей розвитку ринку побутових послуг в Україні, визначенні проблем його формування та розробці пропозицій щодо підвищення його ефективності.